

Bydgoszcz, 30 sierpnia 2022 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.3.16.2022.HP/TŁ/EA

s. Czesława Morkowska
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
w Chełmnie

Szanowna Siostrze Dyrektor,

stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.), zwanej w dalszej treści „ustawą”, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne.

Inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego przeprowadzili kontrolę doraźną w Domu Pomocy Społecznej w Chełmnie, przy ulicy Dominikańskiej 40 - zwanym dalej również Domem, DPS lub jednostką.

Zakres kontroli obejmował przestrzeganie praw mieszkańców oraz usług bytowych, opiekuńczych i pielęgnacyjnych w typie domu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Kontrolą został objęty stan bieżący.

Celem kontroli było przedstawienie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków. Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli. Przedmiotowy protokół w dniu 19 lipca 2022 r. został podpisany przez Dyrektora jednostki podlegającej kontroli, do treści którego nie zostały wniesione zastrzeżenia.

W trakcie kontroli ustalono, iż Dom Pomocy Społecznej w Chełmnie wpisany do Rejestru Domów Pomocy Społecznej prowadzonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego posiada zezwolenie, wydane na czas nieokreślony, na prowadzenie Domu dla osób przewlekle somatycznie chorych (liczba miejsc rzeczywistych 41), dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (liczba miejsc rzeczywistych 75) oraz dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie (liczba miejsc rzeczywistych 36). W domu, w związku z wielotypowością, dokonano podziału mieszkańców na trzy zespoły. Zespół nr 3 stanowią dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie.

DPS dysponował wymaganymi aktami prawnymi niezbędnymi do funkcjonowania, tj. Statutem oraz Regulaminem Organizacyjnym. Dom prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo w Chełmnie na zlecenie Powiatu Chełmińskiego.

W trakcie kontroli ustalono, że w Domu obowiązuje szereg procedur regulujących zasady i tryb postępowania w określonych sytuacjach. W zakresie usług bytowych stwierdzono, iż Dom do dyspozycji dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przeznaczył 17 pokoi jedno, dwu i trzyosobowych zlokalizowanych na dwóch kondygnacjach, ponadto pomieszczenia sanitarne, pokoje dziennego pobytu oraz sale terapeutyczne. Pokoje mieszkalne wyposażone zostały zgodnie z zapisami § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 734 ze zm.). W przypadku pomieszczeń sanitarnych zlokalizowanych w większości w ciągach komunikacyjnych, za wyjątkiem dwóch pokoi z łazienkami, stwierdzono brak pochwyków lub

innych udogodnień dla osób niepełnosprawnych przy wannach kąpielowych. Pozostała część wyposażenia tych pomieszczeń spełnia standardy określone w rozporządzeniu. Ustalono, iż w zakresie liczby łazienek i toalet zachowane zostały standardy określone w § 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia. Dom wyposażony został w system przyzywowo-alarmowy, aczkolwiek jego działanie nie jest do końca właściwe. Włączenie przycisku alarmu powoduje zapalenie się lampki sygnalizacyjnej nad pokojem, natomiast nie wywołuje sygnału dźwiękowego. Ponadto stwierdzono brak reakcji personelu na uruchomienie alarmu. Z wyjaśnień Dyrektora jednostki wynika, iż stan zdrowia mieszkańców nie pozwala im na korzystanie z systemu, dlatego rzadko jest on wykorzystywany.

Dom realizuje potrzeby bytowe w zakresie wyżywienia zapewniając mieszkańcom pięć posiłków dziennie z zachowaniem czasu ich wydawania. W razie potrzeby mieszkańcy są karmieni, również dojelitowo w przypadku 10 osób. Posiłki przygotowywane są na miejscu w kuchni domu.

Podczas oględzin budynku stwierdzono, iż pomieszczenia były czyste, zadbane, wolne od nieprzyjemnych zapachów. Ustalono nadto w rozmowie z mieszkańcami, iż dom jest regularnie sprzątany, a bielizna pościelowa i ręczniki wymieniane.

W zakresie realizacji usług opiekuńczych ustalono, iż dom zapewnia mieszkańcom pomoc w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacji. Mieszkańcy są zaopatrzeni w kosmetyki i środki czystości oraz odzież i obuwie dostosowane do potrzeb i pory roku. Odzież mieszkańców jest czysta, poukładana w szafach ubraniowych i oznakowana.

Usługi wspomagające realizowane są poprzez umożliwienie mieszkańcom udziału w terapii zajęciowej i rehabilitacji. Część osób z uwagi na stan zdrowia korzysta z terapii i rehabilitacji przyłóżkowej. Pozostali mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia w zorganizowanych zajęciach terapeutycznych w ogólnodostępnych salach. Poza codzienną terapią i rehabilitacją w Domu organizowane są obchody świąt i uroczystości okazjonalnych oraz imprezy kulturalne i turystyczne.

W obszarze potrzeb edukacyjnych ustalono, iż 30 mieszkańców uczestniczy w zajęciach prowadzonych przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Chełmnie, dojeżdżając do Ośrodka lub realizując zajęcia na terenie Domu.

Dom umożliwia mieszkańcom korzystanie ze świadczeń zdrowotnych na zasadach ogólnie obowiązujących w ramach ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia. Dotyczy to podstawowej i specjalistycznej opieki lekarskiej. Na podstawie umowy zlecenia z lekarzem psychiatrą Dom umożliwia mieszkańcom kontakt ze specjalistą nie mniej niż cztery razy w miesiącu. Ponadto mieszkańcy, stosownie do swoich potrzeb, mają zapewniony dostęp do psychologa zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Prawa i obowiązki mieszkańców określone zostały w Regulaminie Organizacyjnym Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z powyższymi zapisami mieszkańcy mają prawo m.in. do wyboru pracownika pierwszego kontaktu, zachowania intymności, poczucia godności osobistej i poczucia bezpieczeństwa, korzystania z usług świadczonych przez personel o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, zgłaszania skarg i wniosków, zapewnienia bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych i inne. Ponadto w Domu obowiązuje procedura dot. praw i obowiązków mieszkańca. Rozszerza ona zapisy Regulaminu Organizacyjnego o dodatkowe uprawnienia mieszkańców, w tym m.in. o możliwość organizowania czasu wolnego według własnego uznania, zgłaszania propozycji i potrzeb w urządzaniu zajmowanego pokoju, korzystania z oferty programowej Domu, przebywania poza terenem domu, po uprzednim powiadomieniu personelu, należytego i godnego traktowania przez pracowników Domu i innych mieszkańców i inne. Dom umożliwia mieszkańcom prawo do kontaktów z rodziną i osobami bliskimi głównie poprzez spotkania w Domu, kontakt telefoniczny oraz wyjazdy do rodziny.

Wśród mieszkańców 21 osób jest całkowicie ubezwłasnowolnionych, a 2 osoby częściowo ubezwłasnowolnione. Pozostałe osoby są niepełnoletnie. Opiekunami prawnymi

mieszkańców niepełnoletnich w większości są rodzice, natomiast w przypadku pozostałych osób pracownicy DPS lub rodzina.

W Domu obowiązuje procedura zastosowania przymusu bezpośredniego opracowana przez Dyrektora jednostki. Analiza dokumentu wykazała, iż zapisy procedury są zbieżne z treścią ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w tym zakresie. Zgodnie z wyjaśnieniem złożonym przez Dyrektora Domu w Zespole nr 3 dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie nie ma aktualnie potrzeby stosowania ww. środka.

Dom poddawany był kontroli przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (w roku 2018) w celu sprawdzenia sposobu traktowania mieszkańców ubezwłasnowolnionych oraz umieszczonych w DPS na mocy postanowienia sądu w celu wzmocnienia, jeżeli to niezbędne, ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, nieludzkim lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. Ponadto w 2022 r. kontrolę DPS przeprowadził Sąd Okręgowy w Chełmnie w zakresie przestrzegania praw mieszkańców Domu. Po kontroli powyższych instytucji wydano jednostce zalecenia, które w całości zostały zrealizowane.

Podczas kontroli stwierdzono, że w Domu w części wyznaczonej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie przebywają osoby w wieku od 9 do 31 lat. W związku z powyższym Dyrektor Domu złożyła stosowne wyjaśnienia, z których wynika, iż większość z tych osób przebywa w placówce od wielu lat, nawet od okresu wczesnodziecięcego lub niemowlęcego. Ponadto mieszkańcy ci posiadają niskie umiejętności adaptacyjne i trudno znoszą zmiany.

W trakcie oględzin obiektu wątpliwości inspektorów wzbudziła organizacja i rozmieszczenie poszczególnych mieszkańców w 3 pokojach (nr 47, nr 21, nr 3), ponieważ przebywały w nich osoby zarówno z typu domu dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie jak i dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Usługi pielęgniarskie, w tym podawanie leków dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, wykonuje jedna pielęgniarka świadcząca pracę od poniedziałku do piątku wyłącznie na zmianie porannej. Podczas nieobecności pielęgniarki podawaniem leków zajmują się opiekunowie.

W trakcie czynności kontrolnych przeprowadzono wizytację obiektu w godzinach popołudniowych. Drzwi do budynku były otwarte. Na korytarzach nie zastano żadnego pracownika ani mieszkańca. Zespół kontrolny przez dłuższą chwilę poruszał się po obiekcie niezauważony przez nikogo. W trakcie poszukiwania pracowników inspektorzy byli świadkami krzyków personelu, które dochodziły zza zamkniętych drzwi. Z odgłosów wynikało, iż opiekunki próbują uspokoić mieszkańców. Następnego dnia zespół kontrolny przeprowadził na osobności rozmowę z jedną z mieszkanek, która oświadczyła, iż opiekunki nie stosują wobec mieszkańców przemocy fizycznej. Nie była nigdy świadkiem aby personel bił, szarpał, popychał lub unieruchamiał kogoś. Przyznała jednak, iż zdarza się, że opiekunki krzyczą na mieszkańców.

Mając na uwadze powyższe oraz w oparciu o ustalenia zawarte w protokole kontroli, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, ocenia kontrolowany wycinek działalności **pozytywnie z nieprawidłowościami**¹.

Stwierdzone nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach wynikają z braku instalacji przyzywowo-alarmowej w pokoju mieszkalnym na półpiętrze oraz braku reakcji personelu na jego użycie, braku udogodnień dla osób niepełnosprawnych przy wannach kąpielowych, podawania leków mieszkańcom przez osoby nieposiadające do tego uprawnień, organizacji

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (zarządzenie nr 371/2017). Przez uchybienie, należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość, należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonywania zadań – nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.

jednostki polegającej na przebywaniu w pokojach osób z różnych typów Domu. Istniejący stan rzeczy skutkuje niewłaściwym wykonywaniem powierzonych zadań, ponieważ nieprawidłowości wpływają znacząco na jakość czy też terminowość realizacji zadań przez Jednostkę.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy, przekazując powyższe uwagi i wnioski Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

1. Wyposażyć pomieszczenia z których korzystają mieszkańcy w system przyzywowo-alarmowy oraz poinformować pracowników o konieczności reagowania w przypadku jego użycia.

Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki

2. Wyposażyć wanny kąpielowe w pochwyty lub inne urządzenia ułatwiające korzystanie z nich przez osoby niepełnosprawne.

Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki

3. Poinformować pracowników o zasadach prawidłowej komunikacji z mieszkańcami z wyłączeniem podniesionego tonu głosu.

Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki

4. Podawanie leków mieszkańcom powierzyć osobom posiadającym do tego stosowne uprawnienia, pielęgniarkom lub opiekunom medycznym, którzy rozpoczęli naukę od września 2019 r.

Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki

5. Dokonać reorganizacji Domu w taki sposób, aby osoby dorosłe nie przebywały razem z dziećmi i młodzieżą.

Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki

W wyżej wymienionych kwestiach działalność Domu wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka wykonywać będzie zadania ustawowe, w zakresie objętym tematyką kontroli, w sposób prawidłowy.

Na podstawie art. 128 ustawy o pomocy społecznej:

1. kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia,
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia,
3. w przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków,
4. w przypadku uwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w pkt 2 kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w pkt 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez Wojewodę zastrzeżeń,
5. w przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności kontrolowanej jednostki Wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej,
6. organ, o którym mowa w pkt 5, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić Wojewodę o podjętych czynnościach,
7. w przypadku nie wniesienia zastrzeżeń, do niniejszych zaleceń pokontrolnych proszę o poinformowanie Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wniosków z kontroli, realizacji powyższego zalecenia lub przyczynach braku podjęcia zaleconych działań.

Jednocześnie informuję, iż w przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych we wskazanym terminie, zostanie wszczęte postępowanie administracyjne w trybie

art. 131 ustawy, zmierzające do wymierzenia kary pieniężnej, określonej w przepisie art. 130 ust. 1 przedmiotowej ustawy.

Z up. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego

Józef Ramlau
Wicewojewoda

Otrzymują:

1. Adresat:
ul. Dominikańska 40
86-200 Chełmno,
2. A/a.

